

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 147/2014-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. marca 2014 predbežne prerokoval sťažnosť A. K., B., vo veci namietaného porušenia jej základných práv a slobôd podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 2 a 3 v spojení s čl. 142 ods. 1 a čl. 144 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Obvodného pozemkového úradu vo Zvolene a jeho rozhodnutím č. OP/2011/00083-19/R 626 z 18. augusta 2011, postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici a jeho rozhodnutím č. k. 28 Sp/7/2011-104 zo 17. apríla 2012 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a jeho rozhodnutiami sp. zn. 1 Sžr 99/2012 z 11. decembra 2012 a sp. zn. 1 Sdo 34/2013 z 11. júla 2013 a jej žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. októbra 2013 doručená sťažnosť A. K., B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv a slobôd podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 2 a 3 v spojení s čl. 142 ods. 1 a čl. 144 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 6 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Obvodného pozemkového úradu vo Zvolene (ďalej len „pozemkový úrad“) a jeho rozhodnutím č. OP/2011/00083-19/R 626 z 18. augusta 2011 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie pozemkového úradu“), postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) a jeho rozhodnutím č. k. 28 Sp/7/2011-104 zo 17. apríla 2012 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a jeho rozhodnutiami sp. zn. 1 Sžr 99/2012 z 11. decembra 2012 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu v odvolacom konaní“) a sp. zn. 1 Sdo 34/2013 z 11. júla 2013 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu v dovolacom konaní“). Súčasťou sťažnosti sťažovateľky bola aj jej žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom Slovenskej republiky.

2. Sťažovateľka v sťažnosti doručenej ústavnému súdu obsahlo popisuje (a početnými rozhodnutiami preukazuje) dlhoročné a nespravodlivé konania o dedičstve po svojich predkoch, ktoré začali ešte v roku 1935 a vyústili do reštitučného konania podľa zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o navrátení vlastníctva k pozemkom“).

3. Podľa tvrdení sťažovateľky v reštitučnom konaní vydané napadnuté rozhodnutia pozemkového úradu, krajského súdu a najvyššieho súdu v odvolacom a dovolacom konaní majú za následok porušenie jej práva na vlastníctvo a dedenie podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 2 a 3 ústavy v spojení s čl. 142 ods. 1 a čl. 144 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu. Ako však z odôvodnenia sťažnosti vyplýva, sťažovateľka sa ňou domáha, aby ústavný súd vyslovil, že došlo k rozpredávaniu jej majetku štátom, hoci je jedinou a výlučnou vlastníčkou pozemkov – parcel č. ... v celosti v katastrálnom území Z., aby rozhodol o rozsahu jej vlastníckeho práva k zdedeným parcelám a priznal jej náhradu škody za zabrané pozemky. Sťažovateľka sa ďalej domáha vrátenia pozemkov vo výmere ... v súlade s právoplatným rozhodnutím o dedičstve ... z 18. augusta 1953 (základné dedičské konanie), ktoré si ponechal štát, finančnej náhrady za štátom rozpredané pozemky o výmere ... a náhrady trov konania.

4. Sťažovateľka pripojila k sťažnosti početné prílohy, z ktorých za relevantné možno považovať rozhodnutie pozemkového úradu č. OP/2011/00083-19/R 626 z 18. augusta 2011 vydané v konaní podľa zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom (ktorým rozhodol, že sťažovateľka spĺňa podmienky na navrátenie vlastníctva k pozemkom podľa v ňom uvedených parcel a výmer, ktoré prešli do vlastníctva štátu vyvlastnením za náhradu pre potreby ťažby suroviny na základe v ňom uvedených vyvlastňovacích rozhodnutí, ale neslúžili účelu, na ktorý boli vyvlastnené, že v určenom rozsahu zapíše Správa katastra Zvolen ich vlastníctvo pre sťažovateľku, že za pozemky v určenom rozsahu, ktoré sťažovateľke nemožno navrátiť, poskytne podľa jej želania finančnú náhradu alebo náhradný pozemok a že v určenej lehote sťažovateľka vráti Ministerstvu financií Slovenskej republiky finančnú náhradu, ktorú jej štát už vyplatil pri prevode pozemkov); rozsudok krajského súdu č. k. 28 Sp/7/2011-104 zo 17. apríla 2012, ktorým napadnuté rozhodnutie pozemkového úradu potvrdil; rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sžr 99/2012 z 11. decembra 2012, ktorým potvrdil napadnutý rozsudok krajského súdu, a uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sdo 34/2013 z 11. júla 2013, ktorým konanie o dovolaní sťažovateľky proti rozsudku najvyššieho súdu zastavil.

5. K procesnej podmienke včasnosti podania sťažnosti sťažovateľka uvádza, že lehota na podanie sťažnosti je zachovaná a nie je možné jej vytýkať, že nevyužila všetky opravné prostriedky. Lehotu považuje za dodržanú vzhľadom na to, že o dovolaní proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu v odvolacom konaní tento rozhodol uznesením sp. zn. 1 Sdo 34/2013 z 11. júla 2013, ktoré jej bolo doručené 26. augusta 2013, faxom podala sťažnosť na ústavnom súde 23. októbra 2013 a písomnú formu sťažnosti doplnila 25. októbra 2013.

6. V žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu na konanie pred ústavným súdom sťažovateľka uviedla, že čestne vyhlasuje, že sa od roku 2001 dlhodobo nachádza v nepriaznivej finančnej a sociálnej situácii a aj v reštitučnom konaní pred všeobecnými súdmi bola oslobodená od súdnych poplatkov a bol jej ustanovený právny zástupca na základe dokladov, ktoré sú pripojené k spisu sp. zn. 28 Sp/7/2011.

II.

7. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj

návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V rámci predbežného prerokovania sťažnosti ústavný súd skúma všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovení § 20, § 50 a § 53 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie. Zaoberá sa teda okrem iného aj včasnosťou podania posudzovanej sťažnosti.

8. Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Nedodržanie uvedenej lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť, pretože to kogentné ustanovenie § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde neumožňuje (napr. m. m. III. ÚS 124/04, IV. ÚS 14/03, III. ÚS 14/03).

9. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho bol sťažovateľke doručený 26. augusta 2013, sťažnosť proti nemu doručila ústavnému súdu faxom 23. októbra 2013 a následne písomným podaním 25. októbra 2013. Z uvedených skutočností sa na prvý pohľad javí, že lehota podania sťažnosti bola dodržaná. Ústavný súd v súlade s ustálenou judikatúrou inšpirovanou právnymi závermi Európskeho súdu pre ľudské práva, napr. rozsudok z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54, podľa ktorej v prípadoch, ak sťažovateľ uplatní mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie), spôsobilý zabezpečiť ochranu jeho práv, avšak najvyšší súd ho následne odmietne ako neprípustný, je lehota na podanie sťažnosti ustanovená v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde v zásade zachovaná aj

vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu (napr. IV. ÚS 195/2010, III. ÚS 227/2010, I. ÚS 276/2010).

Citovaná judikatúra je uplatniteľná v tých prípadoch, keď právomoc dovolacieho (najvyššieho) súdu preskúmať odvolacie rozhodnutie má legálny základ v procesnom predpise [Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „OSP“)]. Inými slovami, aplikovať zásadu zachovania lehoty na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy proti rozhodnutiu odvolacieho súdu z dôvodu podaného dovolania možno len vtedy, ak právomoc dovolacieho súdu posúdiť splnenie podmienok prípustnosti (zakotvených v § 237 – § 239 OSP) podaného mimoriadneho opravného prostriedku má vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu zákonný základ.

10. Podľa § 246c ods. 1 OSP vzťahujúceho sa z hľadiska jeho systematiky na všetky konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (teda aj na konanie o opravných prostriedkoch podľa tretej hlavy tejto časti) pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak to je ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu najvyššieho súdu opravný prostriedok nie je prípustný.

Aj ústavný súd už vo svojej rozhodovacej praxi konštatoval ústavnú konformitu názoru najvyššieho súdu, podľa ktorého je dovolanie proti právoplatnému rozhodnutiu súdu podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku neprípustné (II. ÚS 65/2010, IV. ÚS 208/08, IV. ÚS 274/09 a ďalšie).

Z citovaného ustanovenia i judikatúry vyplýva, že najvyšší súd nemá právomoc konať o dovolaní podanom proti rozhodnutiu najvyššieho súdu v ktoromkoľvek z konaní podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku. Nejde tu teda o procesnú neprípustnosť dovolania, ale o nedostatok právomoci najvyššieho súdu na konanie o dovolaní. Tomu zodpovedá aj výrok uznesenia najvyššieho súdu, ktorý pri podaní dovolania proti svojmu odvolaciemu rozhodnutiu podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku toto dovolanie neodmieta ako procesne neprípustné [§ 243b ods. 5 prvá veta OSP v spojení s § 218 ods. 1

písm. c) OSP], ale uznesením konanie o ňom zastaví pre neodstrániteľný nedostatok podmienky konania podľa § 243c OSP v spojení s § 104 ods. 1 OSP. Tomuto konceptu zodpovedá aj výrok a odôvodnenie uznesenia, ktorým najvyšší súd konanie o dovolaní sťažovateľky zastavil.

V nadväznosti na ustálenú judikatúru, podľa ktorej sa v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku lehota na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy zachováva, ústavný súd konštatuje, že v okolnostiach posudzovaného prípadu sťažovateľkino dovolanie nepredstavovalo prostriedok spôsobilý zabezpečiť ochranu jej práv, najvyšší súd nedisponoval právomocou preskúmať ani len jeho procesnú prípustnosť z hľadísk vymenovaných v § 237 až § 239 OSP, čo napokon viedlo k tomu, že ho najvyšší súd neodmietol ako procesne neprípustný, ale konanie o ňom zastavil.

V podmienkach aktuálnej právnej úpravy teda sťažovateľka namiesto účinného prostriedku ochrany svojich základných práv, ktorým bola sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy proti rozsudku najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho, využila iný prostriedok, ktorého podanie však nemalo potrebný legálny základ. Neunesenie procesnej zodpovednosti sťažovateľky za kvalitu ochrany svojich hmotných práv nemôže nahrádzať doterajšou judikatúrou sformulovaná zásada zachovania lehoty na podanie sťažnosti v prípade podaného mimoriadneho opravného prostriedku, pretože v popísaných okolnostiach by takýto postup znamenal úplnú benevolenciu ústavného súdu pri posudzovaní splnenia procesných predpokladov na konanie o sťažnosti podanej proti odvolacím rozsudkom najvyššieho súdu zjavne po uplynutí dvoch mesiacov od nadobudnutia ich právoplatnosti (III. ÚS 516/2013). Sťažnosť sťažovateľky bolo preto potrebné odmietnuť ako podanú oneskorene.

11. Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá a oneskorenosť sťažnosti nie je možné odstrániť, považoval už ústavný súd rozhodovanie o žiadosti sťažovateľky o ustanovenie právneho zástupcu v konaní o jej sťažnosti za bezpredmetné, a preto sa ňou nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. marca 2014